

Σύντομος ιστορία τῆς Ὁρθόδοξου Πολωνικῆς Ἐκκλησίας

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἰς τὰ ἐδάφη τῆς Πολωνίας διατρέχει ἤδη μίαν χιλιετῆ ιστορίαν. Αἱ ἀπαρχαί της καταγράφονται εἰς τὴν περίοδον τῆς δημιουργίας τοῦ Πολωνικοῦ κράτους. Ἡ κατάκτησις τῶν γαιῶν καὶ ἡ ὑποταγὴ τῆς φυλῆς τοῦ Βίσλαν εἰς τὸν Μεγάλον Μοράβιαν ὠδήγησαν εἰς τὸν ἐκχριστιανισμόν τῆς Μικρῆς Πολωνίας εἰς τὰς ἀρχάς τοῦ ΙΧ αἰῶνος. Δι' ὃ καὶ τὸ τυπικόν τῶν μαθητῶν τοῦ Μεθοδίου εἶχε διαδοθεῖ εἰς τὰ Πολωνικά ἐδάφη πολὺ πρὸ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀπὸ τὸν Μιέσκο Ι τὸ 996. Ὡς ἐκ τούτου συμπεραίνεται ὅτι Ἐπισκοπαὶ αὐτοῦ τοῦ δόγματος εἶχον ἰδρυθεῖ εἰς τὴν Κρακοβίαν καὶ τὴν Βισλίτσα. Ἡ Ὁρθόδοξος, λοιπόν, Ἐκκλησία ἀπετέλεσε τὴν συνέχειαν τῆς Μεθοδίου παραδόσεως εἰς τὴν Πολωνίαν. Διετῆρει τὸ λειτουργικόν τῆς Σλαβονικῆς Ἐκκλησίας, εἰς τὴν γλῶσσαν ἢ ὅποια ἦτο κατανοητὴ τότε, τὰς ἱεροτελεστίας καὶ τὰς ἀξίας τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Τὴν ὅποιαν εἶχον διαδόσει οἱ ἅγιοι Κύριλλος καὶ Μεθόδιος.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς βασιλείας τοῦ Μιέσκο Ι αἱ πόλεις-φρούρια τοῦ Τσέρβινσκ ἀπετέλουν μέρος τοῦ κράτους του. Μόνον τὸ 981 ὁ πρίγκηψ τοῦ Κιέβου Βολοντίμιρ κατέλαβε τὰ ἐδάφη τῶν ποταμῶν Μπούγκ (Bug) καὶ Σάν (San) καὶ τὸ Πέμισλ (Przemyśl). Ἡ βάρπτησις τῶν Ρώσσων τὸ 988 ὠδήγησεν εἰς τὸν ἐκχριστιανισμόν τῆς περιοχῆς αὐτῆς εἰς τὸ δόγμα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι πιθανόν ἢ Ἐπισκοπὴ τοῦ Βολο-

ντίμιρ εις τὴν Βολινία νὰ ιδρῦθῃ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ Χ αἰῶνος καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐπομένου νὰ ἤρξατο τὸ ἱεραποστολικὸν τῆς ἔργον. Ἡ ἐνσωμάτωσις τῶν πόλεων-φρουρίων τοῦ Τσέρβινσκ ὑπὸ τοῦ V Boleslav τοῦ Γενναίου τὸ 1018 κατέστησεν ἰσχυράν τὴν παρουσίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐντὸς τοῦ Πολωνικοῦ κράτους.

Κατὰ τὸν XI αἰῶνα αἱ Ἀνατολικαὶ περιοχαὶ τῆς Πολωνίας εὕρισκοντο ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῶν Ἐπισκόπων τοῦ Βολοντίμιρ καὶ τοῦ Τούραου – Πινσκ. Κατὰ δὲ τὴν ἐποχὴν τοῦ διαμελισμοῦ τῆς Πολωνίας εἰς δουκάτα, XII καὶ XIII αἰῶνες, ἔχομεν μεγάλην ἀνάπτυξιν τῶν ὀρθοδόξων ἰδρυμάτων. Ἡ τοιαύτη πρόοδος ἐνισχύθη ἀπὸ τὴν ἱεραποστολικὴν δραστηριότητα τῶν νεοϊδρυθέντων Ἐπισκοπῶν Σμόλενσκ (1136), Γαλιτίας (μεταξὺ 1147 καὶ 1155), Μπιελγορόντ (τέλος Χ αἰῶνος), Νοβγορόντ (πρὸ τοῦ 1050), Τσερνιχόβ (τέλη Χ αἰῶνος), Πιεργιασλάβ (ἀρχαὶ XI αἰῶνος), Πόλοτσκ (ἀρχαὶ XI αἰῶνος), Βολοντίμιρ (τέλη Χ αἰῶνος), Ρόστοβ – Σουσδάλ (μετὰ τὸ 1073), Τούραου (1088), Ἰούριεφσκ – Κάνιεβ (μετὰ τὸ 1036) καὶ Τμουταρακὰν (μέσα XI αἰῶνος). Αὐταὶ αἱ Ἐπισκοπαὶ ἀνήκον εἰς τὴν Μητρόπολιν Κιέβου.

Ἐγένοντο πολλὰ προσπάθειαι διὰ νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ Ὁρθόδοξος πληθυσμὸς τῆς Πολωνίας νὰ προσαρτηθῇ εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Κοινότητα καὶ νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὴν κυριαρχίαν τοῦ Πάπα. Ἡ πρώτη ἀπόπειρα ἐγένετο εἰς τὰ μέσα τοῦ XIII αἰῶνος. Ὁ Δανιήλ, δούξ τῆς Βολινίας καὶ τῆς Γαλιτίας, εἶχεν ἐνθαρρυνθεὶ πρὸς τοῦτο ἀπὸ μυστικὸν πράκτορα τοῦ Πάπα Ἰνοκεντίου IV. Τὸν Ἰταλὸν Φραγκισκανὸν Ioannes de Piano Carpine. Ὁ δούξ, πάντως, ἔπειτα ἀπὸ Σύνοδον τῶν Ἐπισκόπων ighumens καὶ boyars ἠρνήθη νὰ ὑποτάξῃ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τοῦ Γάλιτς (Halicz) εἰς τὸν Πάπα. Τὸ γεγονὸς, ὅμως, αὐτὸ δὲν ἀπεθάρρυνε τὸν Πάπα, ὁ ὁποῖος ἤσκησε πιέσεις εἰς τοὺς Ρουθενιανούς δούκας νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν Ἑνωσιν. Ὡστόσοσον ὅλαι αἱ ἐνωτικαὶ προσπάθειαι τοῦ 1247 καὶ 1248 ἀπέτυχον.

Τὸ ζήτημα τῆς ἐνώσεως συνεδέθη καὶ μὲ τὴν ἐπιδίωξιν τοῦ δουκὸς Δανιὴλ νὰ γίνῃ βασιλεὺς. Ὁ Δανιὴλ ἐπέδιωκε νὰ ἀναβιβάσῃ ἓνα ἐκ τῶν υἱῶν του εἰς τὸν θρόνον τῶν Μαγιάρων. Διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ του τὸ 1552 ἐφρόντισεν ὥστε ὁ πρίγκηψ Roman νὰ νυμφευθῇ τὴν Γερτρούδην, θυγατέρα τοῦ Μαγιάρου βασιλέως Μπέλα (Bela) IV. Ὁ Μητροπολίτης Κύριλλος II, ὁ ὁποῖος προήρχετο ἀπὸ τῆ Γαλιτία, ἔπαιξε σημαντικὸν ρόλον εἰς τὴν πολιτικὴν τῶν Μαγιάρων. Κατῴρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ μίαν ἀνανέωσιν ἐπικυρώσεως τῶν ἀνεγνωρισμένων προνομίων τῆς Ρουθιανῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν διαγραφὴν ὄλων τῶν ἐπιβαρύνσεων καὶ φόρων τῶν κληρικῶν ἀπὸ τὸν ἀρχηγὸ τῶν Τατάρων. Ὁ χρόνος τὸν ὁποῖον διήλθεν εἰς τὴν Νίκαιαν μετὰ τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰωάννου Δούκα καὶ τοῦ Πατριάρχου

Ἐμμανουήλ Ι ἀπετέλεσεν ἓνα σημαντικόν διάλειμμα τῶν ὀμιλιῶν του αἰ ὁποῖα ἀφεώρουν τὴν ἔνωσιν τῶν ρουτενιανῶν ἐδαφῶν καὶ τὴν ἀπόρριψιν τῆς πολιτικῆς τοῦ Δανιήλ. Ἀλλὰ καὶ τὴν δημιουργίαν δεσμῶν μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Νέβια.

Τὸ θέμα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐνώσεως συνεζητήθη ἐκ νέου εἰς τὴν Κρακοβίαν κατὰ τὴν συνάντησιν τοῦ παπικοῦ λεγάτου Ὀπίζου (Orizzo) καὶ τοῦ δουκὸς Δανιήλ. Ὁ Ὀπίζου τοῦ προσέφερεν ἓνα στέμμα. Δῶρον τοῦ Πάπα Ἰνοκεντίου ΙV. Συμφώνως πρὸς τὰ «Χρονικά τοῦ Γιπάτς» ὁ Δανιήλ δὲν τὸ ἀπεδέχθη προφασιζόμενος ὅτι «δὲν ἠδύνατο νὰ συναντήσῃ ἓνα ἀπεσταλμένον εἰς ξένον ἔδαφος». Κατόπιν δὲ τούτου ὁ λεγάτος ἠκολούθησε τὸν δοῦκα εἰς τὸ Χόλμ. Ὅμως μόνον τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1523 ὁ Δανιήλ συνήντησε τὸν Ὀπίζου εἰς τὸ Ντρογίτσιν. Εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν ὁ δούξ καὶ ὁ υἱὸς του Λεν ὀμοῦ μετὰ τοῦ δουκὸς Σεμόβιτ προετοιμάζοντο διὰ πόλεμον ἐναντίον τῶν Γιोटβινγκιανῶν. Ἡ ἀποδοχὴ τοῦ στέμματος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ντρογίτσιν ἀπὸ τὸν Δανιήλ θὰ ἐξηρτᾶτο ἐκ τῆς βοήθειάς τὴν ὁποῖαν θὰ παρείχεν ἡ Ρώμη εἰς αὐτόν εἰς τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Τατάρων.

Αἱ προσπάθειαι τοῦ Ὀπίζου νὰ δελεάσῃ τὸν δοῦκα τῆς Βολινίας καὶ τῆς Γαλιτίας μὲ ἀνάλογον στέψιν ἀπέτυχον. Αἱ πολιτικαὶ διαφοραὶ μὲ τὰ Καθολικὰ κράτη, ὡς ἡ Οὐγγαρία καὶ ἡ Πολωνία (ὑπὸ τὸν δοῦκα τῆς Κρακοβίας Λέσεκ τὸν Λευκόν) καὶ τὸ Τάγμα τῶν Τευτόνων Ἴπποτῶν ἔγιναν ἡ αἰτία ὥστε ὁ ὀρθόδοξος κληρὸς νὰ τεθῆ ἀναφανδόν κατὰ πάσης σχέσεως μὲ τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν. Οἱ ἡγέται τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ ἰδιαίτατα ὁ Μητροπολίτης Κύριλλος ΙΙ τοῦ ὁποῖου τὴν γνώμην ὑπελόγιζεν ὁ Δανιήλ, ὑπῆρξαν ἀρνητικοὶ εἰς τὸ θέμα τῆς Ἐνώσεως.

Οἱ δοῦκες τῆς Βολινίας καὶ τῆς Γαλιτίας συνέβαλον ἀποφασιστικῶς εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὰ ἀνατολικά ἐδάφη τῆς Πολωνίας. Ἐνεκα δὲ τούτου κατὰ τὴν μεταφορὰν τῆς ἔδρας τῆς Μητροπόλεως τοῦ Κιέβου ἀπὸ τὸ Κιέβον εἰς τὸ Βολοντίμιρ τοῦ Κλάιμα ὁ δούξ τῆς Γαλιτίας Γε-

ώργιος I ἔλαβε τὸ 1303 τὴν ἄδειαν ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως (εἰς τὸ ὁποῖον ὑπήγετο διοικητικὰ ἢ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῶν ρουτενιανῶν ἑδαφῶν) νὰ δημιουργήσῃ μιαν ξεχωριστὴν Μητρόπολιν. Ἡ Μητρόπολις αὐτὴ περιελάμβανε τὰς Ἐπισκοπὰς Βολοντίμιρ, Ψέμισλ, Λούτσκ, Τουράου καὶ Χόλμ. Ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας τοῦ δουκὸς τῆς Γαλιτίας Γεωργίου I ὁ Πάπας Ἰωάννης XXII ἤλπιζε νὰ χρησιμοποιήσῃ τὰς καλὰς σχέσεις αἱ ὁποῖαι ὑπῆρχον μεταξὺ τοῦ ρουτενιανοῦ δουκὸς καὶ τοῦ βασιλέως Βλαντισλάου τοῦ Κοντοῦ διὰ νὰ ὑποτάξῃ τὴν Μητρόπολιν τῆς Γαλιτίας εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Ἀβινιόν. Ὁ Πάπας ἀπηύθυνεν ἐπιστολὴν εἰς τὸν δοῦκα τοῦ Βολοντίμιρ Γεώργιον I μὲ τὴν ὁποῖαν τὸν ἐνεθάρρυνε νὰ ἐνωθῇ μετὰ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἐπιστολὴν του, αὐτὴν τοῦ 1327, ὁ Ἰωάννης XXII προσεπάθησε νὰ πείσῃ τὸν Βλαντίσλαον τὸν Κοντόν νὰ ἐπηρεάσῃ τὸν ρουτενιανὸν δοῦκα νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Λατινικὴν Ἐκκλησίαν. Ὅμως ἡ ἔκκλησις του αὐτὴ ἀπερρίφθη διότι ὁ Βλαντισλάος ὁ Κοντός, ὁ ὁποῖος ἐγνώριζε τὴν κατάστασιν εἰς τὴν Ρουτενίαν, δὲν ἤθελε νὰ ἐνθαρρύνῃ παρομοίους προσηλυτισμοὺς.

Τὴν ἰδίαν ἐποχὴν, κατόπιν πολλῶν προσπαθειῶν τοῦ δουκὸς τῆς Λιθουανίας, ἡ Λιθουανικὴ Μητρόπολις μετεφέρετο εἰς τὸ Νοβογκρόντεκ. Τὸ οἰκοδόμημα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἦτο μιὰ ἀκόμη παράμετρος τῆς τότε ἐξωτερικῆς Λιθουανικῆς πολιτικῆς ἥτις προέβλεπε κατάληψιν τῶν ρουτενιανῶν ἑδαφῶν καὶ διακοπὴν τῶν σχέσεων μὲ τὴν Μητρόπολιν τοῦ Κιέβου. Ἡ ὁποία εὐρίσκετο ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῶν δουκῶν τῆς Μόσχας. Ἐνεκα δὲ τῶν ἐνεργειῶν των καὶ αἱ δύο Μητροπόλεις, τόσον ἡ Λιθουανικὴ ὅσον καὶ αὐτὴ τῆς Γαλιτίας, διελύθησαν τὸ 1330. Ἡ ἐπανασύστασις των ἐπραγματοποιήθη κατὰ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ δοῦκα Ὀλγίρδου εἰς τὴν Λιθουανίαν. Τὸ 1371 ἡ Μητρόπολις τῆς Γαλιτίας εἶχεν ἐνσωματωθεῖ εἰς τὴν Λιθουανικὴν. Ἡ κατάργησις τῆς Μητροπόλεως τῆς Γαλιτίας ἀπὸ τοὺς δοῦκες τῆς Λιθουανίας συνεδέθη καὶ μὲ τὴν προσάρτησιν τῶν Ρώσων τῆς Γαλιτίας εἰς τὸ Στέμμα τὸ 1366. Ὁ θάνατος

τοῦ Καζιμίρου τοῦ Μεγάλου τὸ 1370 ἐματαίωσε τὰ σχέδια τῆς δημιουργίας μιᾶς ἀνεξαρτήτου Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὸ Πολωνικόν κράτος.

Ἡ Ἐνωσις τοῦ Κιέβου (1386) ἐβοήθησε τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, κατὰ τὴν ὑποταγὴν τῆς εἰς τὸ Στέμμα καὶ τὸ Μεγάλον Δουκάτον τῆς Λιθουανίας, νὰ ἀνασυνταχθῇ ὑπὸ τὴν κοινὴν ἐποπτεῖαν τῶν Λιθουανικῶν Μητροπόλεων, αἱ ὁποῖαι ὠνομάζοντο πλέον Κιέβου – Γαλιτίας. Εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ XV αἰῶνος ἡ τοιαύτη κατάστασις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὰ τουτενιανά ἐδάφη ἔλαβε τέλος. Ἡ δομὴ τῆς, ἡ ὁποία μέχρι τότε ἦτο ἐνιαία, διεμοιράσθη εἰς δύο μέρη· τὸ Λιθουανικόν καὶ αὐτὸ τοῦ Βολοντίμιρ – Σουσδάλ. Ἡ διαχωριστικὴ γραμμὴ μεταξὺ τῶν δύο Μητροπόλεων ἐχαράχθη κατὰ μῆκος τῶν ἐθνικῶν συνόρων μεταξὺ τοῦ Μεγάλου Δουκάτου τῆς Λιθουανίας καὶ τοῦ Δουκάτου τῆς Μόσχας.

Μία ἄλλη προσπάθεια νὰ ἐξαναγκασθῇ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία νὰ ἐνσωματωθῇ εἰς τὴν Ἐνωσιν ἐγένετο κατὰ τὴν βασιλείαν τοῦ Βλαντισλάου Γιαγκέλλου. Τοῦ ὁποίου πρόθεσις ἦτο νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν Ἐνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν. Διὰ νὰ ἐπιτύχῃ, μάλιστα, τὸν σκοπὸν τοῦ ἠθέλε νὰ χρησιμοποίησῃ τὸ κῦρος καὶ τὴν προσωπικότητα τοῦ Μητροπολίτου Κυπριανοῦ. Καθὼς καὶ τὰς καλὰς σχέσεις τοῦ τελευταίου μὲ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Κατὰ τὴν διάρκειαν δύο μακροχρονίων διαμονῶν του εἰς τὴν Λιθουανίαν καὶ εἰς τὸ Πολωνικόν Στέμμα ὁ Κυπριανὸς ἔλαβε μέρος εἰς συνομιλίας αἱ ὁποῖαι ἀφεώρουν τὴν Ἐνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν. Αἱ συζητήσεις αὐταὶ ἔληξαν μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ ἀρχίσῃ ἀλληλογραφία (ἐν ὀνόματι τοῦ βασιλέως Βλαντισλάου Γιαγκέλλου) μὲ τὸ Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸ ὁποῖον θὰ ἐπέβλεπεν τὴν Ἐνωσιν αὐτὴν. Ὁ Μητροπολίτης καὶ ὁ Γιαγκέλλου ἀπεσκόπουν εἰς τὴν σύγκλισιν Οἰκουμενικῆς Συνόδου εἰς κάποιαν ἐκ τῶν ρουτενιανῶν πόλεων. Ὅπου καὶ θὰ ἤρχιζεν ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς Ἐνώσεως. Τὸ Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον, ὥστόσον, ἀντιμετώπισε μὲ σκεπτικισμόν τὸν τρόπον τῶν συνομιλιῶν.

Ἡ ἄποψις τοῦ Γιαγκέλλονος ἦτο νὰ ἐπιτευχθῆ ἡ ἔνωσις διὰ τῆς ὑποταγῆς τῶν Ὁρθοδόξων εἰς τὸν Πάπα. Αἱ διαπραγματεύσεις τοῦ Κυπριανοῦ ἔδει νὰ γίνουιν ἀπευθείας μὲ τὸν Πατριάρχην καὶ παρασκηνιακῶς. Αἱ συνομιλίας θὰ περιεστρέφοντο εἰς τὴν ἀνάγκην συγκλίσεως Οἰκουμενικῆς Συνόδου προκειμένου νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἔνωσιν, θέτουσα πρὸς ἐξέτασιν τὰς διαφορὰς εἰς τὸ δόγμα καὶ τὸ τυπικόν. Ὡστόσο τὸ 1390 ὁ Βασιλεὺς δὲν ἠδυνήθη νὰ εὔρῃ ἐπαρκῆ ὑποστήριξιν μεταξύ τοῦ Καθολικοῦ κλήρου τῆς Πολωνίας. Ἀφοῦ ἡ Καθολικὴ Ἐπισκοπὴ ὑπεστήριξε τὴν ἄποψιν τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ καθολικισμοῦ ἐπὶ τῶν ρουτενιανῶν ἐδαφῶν μέσω τῆς ἀναπτύξεως τῆς γερμανο-πολωνικῆς συγκλίσεως καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν κανόνων τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας.

Ὑποστηριζόμενος ἀπὸ τὸν Γιαγκέλλωνα ὁ Λιθουανός δούξ Βιτόλντος (Witold) ἀπεφάσισε νὰ ἐπανασχεδιάσῃ τὴν δομὴν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὸ Μεγάλον Δουκάτον τῆς Λιθουανίας, ὥστε νὰ τὴν καταστήσῃ ἰσχυρωτέραν τῆς Καθολικῆς. Διὰ τὴν ὑλοποίησιν τοῦ σχεδίου τοῦ ἕνας νέος διαχωρισμός θὰ προσήρτα τὴν Μητρόπολιν τοῦ Κιέβου εἰς τὸ Μεγάλον Δουκάτον τῆς Λιθουανίας. Τὸ σχέδιον, ἀκόμη, προέβλεπε τὴν ἀνεξαρτητοποίησιν τῆς νέας Μητροπόλεως καὶ συνομιλίας μὲ Ἐπισκόπους τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐνώσεως. Ἡ ὑλοποίησις τοῦ ἀνωτέρω σχεδίου ἤρξατο κατὰ τὰ ἔτη 1414-1415.

Τὸ 1414 ὁ Βιτόλντος ἐξεδίωξεν ἀπὸ τὴν Λιθουανίαν τὸν ἐπισκεφθέντα αὐτὴν Μητροπολίτην Κιέβου Φώκιον. Ἐνῶ συγχρόνως μὲ τὴν σύμφωνον γνώμην τοῦ δουκὸς τοῦ Μεγάλου Δουκάτου ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν Πατριάρχην νὰ ὀρίσῃ νέον Μητροπολίτην. Ἐπαρουσίασε δὲ εἰς αὐτόν ἕνα μόνον ὑποψήφιον. Ὁ ὑποψήφιός αὐτός ὀνόματι Γρηγόριος Τσαμπλάκ ἦτο ἀνεψιὸς τοῦ τελευταίου Μητροπολίτου Κυπριανοῦ. Ἦτο δὲ ἐξαίρετος κατηχητὴς καὶ ἠγούμενος τῆς Σερβικῆς μονῆς τοῦ Κόσμετ καὶ διέμενεν εἰς τὴν Λιθουανίαν ἀπὸ τὸ 1406. Ὁ Πατριάρχης ἀπέρριψε τὸ αἶτημα τοῦ Βιτόλντου. Ὑπ' αὐτὰς τὰς συνθήκας ἡ Σύνοδος ἡ ὁποία συνεκλήθη εἰς τὸ Νοβογκρού-

ντεκ τὴν 15 Νοεμβρίου 1415 ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν τοῦ Βιτόλντου ἐξέλεξε τὸν Γρηγόριον Τσαμπλάκ Μητροπολίτην Λιθουανίας καὶ Κιέβου. Ἡ ἐκλογή του ἐπεκυρώθη ὑπὸ τῶν παρισταμένων εἰς τὴν Σύνοδον Ἐπισκόπων. Καὶ μόνον τὸ 1458 οἱ Μητροπολίται Μόσχας παρητήθησαν ἐκ τῶν δικαιωμάτων των ἐπὶ τῆς Μητροπόλεως τοῦ Κιέβου.

Ἡ ἔναρξις τῆς Συνόδου τῆς Κωνσταντίας καὶ ἡ συνεχῶς αὐξανομένη προσπάθεια προσηλυτισμοῦ τῶν Καθολικῶν ἠνάγκασε τοὺς Ἐπισκόπους, οἱ ὅποιοι εἶχον λάβει μέρος εἰς τὴν Σύνοδον, νὰ κατανοήσουν τὸ σφᾶλμά των. Καὶ αἱ δύο πλευραὶ, Ρουτενιανοὶ καὶ Πολωνοί, συνεφώνησαν ὅτι ἡ Σύνοδος τοῦ Νοβογκρούντεκ ἦτο ἔμπνευσις καθολικοῦ ἡγεμόνος καὶ εἶχε συνέλθει ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον διὰ νὰ ἀνατρέψῃ τὸν ὑπερασπιστὴν τῆς Ὁρθοδοξίας Φώκιον. Καὶ κατέληξαν ὅτι αἱ ἀποφάσεις τῆς ἦταν κατασκευασμέναι προκειμένου νὰ ἐξασθενίσουν τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ νὰ τὴν ὑποτάξουν εἰς τὴν Καθολικὴν.

Ἡ ἐκδοχὴ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐνώσεως ἐπαρουσιάσθη εἰς τὸν λαόν ἀπὸ τὸ περιβάλλον τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ Δουκός ὅταν ὁ Γρηγόριος Τσαμπλάκ ἐγένετο Μητροπολίτης. Ὁ Πάπας Ἰωάννης XXIII ἐνδιεφέρετο προσωπικῶς διὰ τὴν Ἐνωσιν. Ἀπεκάλεσε, μάλιστα, τὸν Γιαγκέλλωνα προστάτην τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ τοῦ ἔδωσε τὸ δικαίωμα νὰ προσηλυτίσῃ τοὺς Ὁρθοδόξους καὶ νὰ διαδίδῃ τὸ δόγμα τῶν Καθολικῶν. Τὸ πρῶτον αὐτὸ ἐνωτικὸν σχέδιον ἐπαρουσιάσθη, ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως, ἀπὸ τὸν Ἰωάννη Στέχιρ (Jan Stechir) εἰς τὴν Σύνοδον τῆς Κωνσταντίας τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1415. Εἰς τὰς 30 Νοεμβρίου 1417 ὁ Γιαγκέλλων ἀπέστειλε, μέσῳ λεγάτων, ἀναφορὰν τῆς Σαμογετίας εἰς τὴν Σύνοδον. Παραλλήλως ἀνεφέρετο τόσον εἰς τὰς ἰδικὰς του ἐνεργείας ὅσον καὶ εἰς αὐτὰς τοῦ Βιτόλντου διὰ νὰ παρωθήσουν τοὺς Ὁρθοδόξους εἰς τὴν Ἐνωσιν. Ὁ Βασιλεὺς ὑπεδείκνυε τοὺς τρόπους διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἠδύνατο νὰ ὑποταχθῇ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ περιέγραφε τὴν διαμάχην του μὲ τὸν Φώκιον. Ἀπὸ τὴν ἄλλην ὁ

Μητροπολίτης Κιέβου (Μόσχας) Φώκιος προέτρεπε τὴν Πατριαρχικὴν Σύνοδον νὰ ἀναθεματίσῃ τὸν Γρηγόριον Τσαμπλάκ. Καθὼς τὸ «ἀνάθεμα» εἶναι σοβαροτάτη ἐκκλησιαστικὴ τιμωρία. Μετὰ ταῦτα, λοιπόν, ἡ Ἐνωσις ἦτο πλέον δυνατὴ μόνον μὲ τὴν ἐνσωμάτωσιν τῆς Λιθουανικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν Καθολικὴν. Ἐνῶ καμμία ἐπαφὴ μὲ τὴν Κωνσταντινούπολιν δὲν ἐγένετο οὕτως ὥστε αἱ πολιτικαὶ συνθήκαι νὰ διαφοροποιηθοῦν ἄρδην ἀπ' ὅτι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Μητροπολίτου Κυπριανοῦ.

Ὁ μόνος ἀποτελεσματικὸς τρόπος διὰ νὰ πιέσουν πρὸς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἐνωσιν ἦτο νὰ τὴν ἀνακοινώσουν ἐπισήμως εἰς τὴν Σύνοδον τῆς Κωνσταντίας. Ὁ Βλαντισλάος Γιαγκέλλων ἦτο ἀπολύτως σύμφωνος νὰ ἐνσωματωθῇ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Πολωνο-Λιθουανικῆς Μοναρχίας εἰς τὴν Παπικὴν Ἐκκλησίαν.

Εἰς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1418, εἰς τὴν ὁποίαν συνέχαιρε τὸν Μαρτίνον IV διὰ τὴν ἀνάρρησιν τοῦ εἰς τὸν παπικὸν θρόνον, τὸν ἐπληροφόρει καὶ περὶ μιᾶς ἀντιπροσωπείας καθοδηγουμένης ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Γρηγορίου Τσαμπλάκ καὶ ἡ ὁποία ἐξεπροσώπει τὸ ὀρθόδοξον δόγμα εἰς τὴν Λιθουανίαν, τὴν Μολδαβίαν καὶ εἰς τὸ Πολωνικὸν Βασίλειον. Ὁ Βασιλεὺς, εἰς αὐτήν, κατέγραφεν ὅλα ὅσα ἐγνώριζε περὶ τοῦ Μητροπολίτου καὶ ἐβεβαίωνε τὸν νέον Πάπα ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ ταξειδίου τοῦ Μητροπολίτου ἦτο νὰ τεθοῦν αἱ βάσεις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐνώσεως. Πράγματι, ὁ Τσαμπλάκ ἔφτασεν εἰς τὴν Κωνσταντίαν τὸ 1418 συνοδεΐα ἐξ Ὁρθόδοξων Ἐπισκόπων. Ἐλάβον ἀκρόασιν ἀπὸ τὸν Πάπα Μαρτίνον IV καὶ τοῦ ἀνεκοίνωσαν τὴν ἀμετακίνητον ἀπόφασίν των περὶ Ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν του, προκειμένου νὰ ἀποφευχθῇ τὸ σχίσμα. Ὅμως ὁ Μητροπολίτης ἐβάσιζε τὴν ἀπόφασίν του αὐτὴν εἰς δύο προϋποθέσεις: Ἡ μία ἦτο ὁ ἰδεολογικὸς συμβιβασμὸς εἰς τὴν Σύνοδον ἀναφορικῶς πρὸς τὰ δογματικά καὶ ἡ δευτέρα ἦτο ἡ συμμετοχὴ εἰς τὴν Ἐνωσιν τὸσον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ὅσον καὶ τοῦ Βυζαντινοῦ Αὐτοκράτορος. Ἀποψίς του ἦτο ἡ

ἐπιστροφή εἰς τὰς θέσεις τῆς περιόδου 1396-1397. Ὡστόσο, ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ὁ Αὐτοκράτωρ Μανουὴλ II διέκειτο ἐχθρικῶς πρὸς τὴν Λατινικὴν Ἐκκλησίαν. Ἀναφορικῶς δὲ μὲ τὸ διάβημα τοῦ Μητροπολίτου εἰς οὐδέν κατέληξεν. Ὑπ' αὐτάς τὰς συνθήκας, καὶ ἐνῶ τὰ σχέδια τοῦ Γιαγκέλλonos ἔμενον μετέωρα, ὁ Γρηγόριος Τσαμπλάκ ἐταξίδευσεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν πιεζόμενος ὑπὸ τοῦ δουκὸς Βιτόλντου. Ὁ ὁποῖος τὸν ἠπειλεῖ μὲ ὑποταγὴν τῶν Ρουτενιανῶν εἰς τὸν Καθολικισμόν.

Ὁ Γρηγόριος Τσαμπλάκ ὑπῆρξεν ιδιαίτερα ἀγαπητὸς συγγραφεὺς τῆς Ὁρθοδοξίας. Αἱ ἐργασίαι του ὑπῆρξαν δημοφιλεῖς τόσο εἰς τοὺς κληρικούς ὅσον καὶ εἰς τὸ εὐρύτερον ἀναγνωστικὸν κοινόν. Ἡ διπλωματικὴ του ἰδιοσυγκρασία τοῦ ὑπαγόρευε νὰ σεβαστῇ τὰς ὁδηγίας τοῦ Γιαγκέλλonos καὶ τοῦ Βιτόλντου. Ἡ δὲ ἐξάρτησίς του ἐκ τῆς δυναστείας τοῦ πρώτου ἦτο τόσο μεγάλη ὥστε εἶχε προσαρμόσει ἀναλόγως καὶ τὴν πολιτικὴν του. Δι' ὃ καὶ ἐφαίνετο δύσκολον, ἂν ὄχι ἀκατόρθωτον, νὰ ἐπιστρέψῃ πλέον εἰς τὸ Κίεβον. Παρ' ὅλα αὐτὰ τὸ κατώρθωσεν ἐπιστρέφων ἐκ τῆς Κωνσταντίας χωρὶς νὰ διαταραχθῶν αἱ σχέσεις του μὲ τοὺς ἀνωτέρω ἡγεμόνας.

Ἡ τουρκικὴ ἀπειλὴ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἠνάγκασε τοὺς Βυζαντινοὺς νὰ στραφοῦν διὰ βοήθειαν πρὸς τὴν Ρώμην μὲ ἀντάλλαγμα τὴν Ἐνωσην. Εἰς τὴν Σύνοδον τῆς Φερράρας καὶ ἀργότερον τῆς Φλωρεντίας (5 Ἰουλίου 1439) οἱ Ἐπίσκοποι συνωμολόγησαν συνθήκην μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν. Κάποιοι ἐκ τῶν Ὁρθοδόξων ἠρνήθησαν νὰ τὴν ὑπογράψουν καὶ ἄλλοι τὴν ὑπέγραψαν διὰ καθαρῶς πολιτικούς λόγους. Ὁ Μητροπολίτης Κιέβου, ἡγούμενος τῆς μονῆς Ἀγίου Δημητρίου Κωνσταντινουπόλεως, Ἰσίδωρος ὁ Ἑλληὴν ἔλαβε καὶ αὐτὸς μέρος εἰς τὴν Σύνοδον. Ὁ ἐν λόγῳ Μητροπολίτης, ὅστις εἶχε λάβει μέρος εἰς τὴν Σύνοδον τῆς Βασιλείας τὸ 1431, οὐδόλως τότε ἦτο ἐνθερμος θιασώτης τῆς Ἐνώσεως. Ὡστόσο εἰς τὴν Σύνοδον τῆς Φλωρεντίας ἐστήριξεν ἐνθέρμως τὸν σκοπὸν τῆς καὶ ὑπέγραψε τὰς ἀποφάσεις τῆς. Ἐγένετο δὲ ὑπὸ τοῦ Πάπα Εὐγενίου IV καρδινάλιος καὶ λεγάτος διὰ τὰς χώρας τῆς Ἀνα-

τολικῆς Εὐρώπης. Ὁ Ἰσίδωρος ἀποχωρῶν ἐκ Ρώμης ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ρουτενίαν. Καθ' ὁδὸν ἔγραψεν εἰς τὴν Μπούντα, τὴν 5 Μαρτίου 1440, μιαν ἐπιστολὴν διὰ τῆς ὁποίας ἐνημέρωσε τοὺς προσηλύτους περὶ τῆς Ἐνώσεως. Ἐπὶ τινὰς μῆνας τοῦ 1440 διέμεινεν εἰς τὸ Βασίλειον τῆς Πολωνίας καὶ εἰς τὸ Μεγάλον Δουκάτον τῆς Λιθουανίας προπαγανδίζων τὴν Φλωρεντιανὴν Ἑνωσιν. Ὡστόσοσον ἢ προπαγάνδα του αὐτῆ δὲν ἐγένετο ἐνθουσιωδῶς δεκτὴ οὔτε ἀπὸ τοὺς Ὁρθοδόξους οὔτε ἀπὸ τοὺς Καθολικούς κληρικούς. Πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν Ὁρθοδόξων εἶδον τὴν Ἑνωσιν ὡς ἀπειλὴν τῆς θρησκευτικῆς τῶν ταυτότητος. Πρὸς τοῦτο οἱ ὀρθόδοξοι κληρικοὶ καὶ οἱ ἄρχοντες τὴν ἀπέρριψαν μετὰ βδελυγμίας. Μὲ ἀποτέλεσμα ἡ Ἑνωσις νὰ καταστῆ, κατ' οὐσίαν, ἀνενεργός.

Ἡ δευτέρα ἀπόπειρα ἐπιβολῆς τῆς Ἐνώσεως, καθ' ὃν τρόπον συνεφωνήθη εἰς τὴν Φλωρεντίαν, ἐγένετο τὸ 1474 ὅταν ὁ

Ἐπίσκοπος Σμόλενσκ Μιχαήλ Ψτρούτσκι ἐξελέγη Μητροπολίτης Κιέβου. Ὁ Καζιμίρος τοῦ Γιαγκέλλονος (Kazimierz Jagiellończyk) ὑπεχρέωσε τοὺς μετασχόντας εἰς τὴν Φλωρεντιανὴν Ἑνωσιν νὰ ἀποδεχθοῦν ἓνα ὄρον. Πιεζόμενος ὑπὸ τοῦ παπικοῦ νούτσιου Antonio Bonumbre, ὁ ἐν λόγῳ Μητροπολίτης ἀπέστειλε τὸ 1476 μίαν ἐπιστολὴν εἰς τὸν Πάπα Σίξτον IV. Εἰς τὴν ἐπιστολὴν του αὐτὴν ἐξέφραζε τὴν ἐπιθυμίαν του νὰ ἀποδεχθῆ τὴν Ἑνωσιν ἀλλὰ, παραλλήλως, ἐκατηγόρει τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν διὰ διωγμὸν τῶν Ὀρθοδόξων. Κύριον στοιχεῖον τῆς Ἑνώσεως, κατὰ τὸν Μιχαήλ, θὰ ἔπρεπε νὰ ἦτο ἡ ἐπαναφορὰ τῆς κατανοήσεως καὶ τῆς εἰρήνης μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν. Εἰς τὴν ἐπιστολὴν του αὐτὴν ὁ Μητροπολίτης ὑπεγράμμισε ὅτι οἱ Ρουτενιανοὶ ἐπεδείκνυον τὸν αὐτὸν σεβασμὸν πρὸς τὸν Πάπα οἶον καὶ πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως. Δι' ὃ καὶ ἡ Ἑνωσις δὲν ἐσημαινε καὶ τὴν ἀποστροφὴν τοῦ ἐν λόγῳ Πατριαρχείου. Αὐτὴ ἡ ἐπιστολή-μνημόνιον ὑπεγράφετο ἀπὸ δέκα τρεῖς Ρουτενιανούς καὶ Λιθουανούς εὐγενεῖς.

Ἡ πιστότης τῆς ἐπιστολῆς τῆς 14ης Μαρτίου 1476 τοῦ Μιχαήλ πρὸς τὸν Πάπα Σίξτον IV ἔθεωρεῖτο ἀμφίβολος ὑπὸ τῶν κληρικῶν καὶ τῶν λαϊκῶν. Καθὼς ἡ αὐθεντικὴ ἀπωλέσθη. Καὶ μόνον τὸ 1605 ὁ ἐνωτικὸς Μητροπολίτης Γυπάτης Πότσεϊ ηὔρεν ἓνα ἀντίγραφον τὸ ὁποῖον καὶ ἐτύπωσε. Συμφώνως πρὸς τὸν αἰδεσιμώτατον Γιάν Φιγιαγκουεκ (Jan Fijałek) ἡ ἐπιστολή αὐτὴ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι αὐθεντικὴ ἀφοῦ εἶναι γραμμένη εἰς τὴν γλῶσσαν ἢ ὁποία ἦτο ἐν χρῆσει κατὰ τὸν XVII αἰῶνα. Καὶ θεωρεῖ τὴν περί οὗ ὁ λόγος ἐπιστολὴν ὡς προπαγανδιστικὸν κείμενον διὰ τὴν στήριξιν τῆς Ἑνώσεως τοῦ Βρεστίου.

Τὸ θέμα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἑνώσεως ἤλθε καὶ πάλιν εἰς τὴν ἐπικαιρότητα τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Γιαγκέλλονος (Aleksander Jagiellończyk). Τὸ 1494 ὁ πρίγκηψ ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα τοῦ Ρώσου Τσάρου Ἰβάν III, τὴν Σοφίαν Παλαιολογίαν· μίαν ἀνηψιάν τοῦ τελευταίου Αὐτοκρά-

τορος. Τὸ 1499 ἐγένετο ἀπόπειρα νὰ προσηλυτισθῆ εἰς τὸν Καθολικισμόν ἡ Μεγάλη Πριγκίπισσα Ἑλένη. Ὁ δούξ τῆς Μόσχας ἐκατηγόρησε τὸν Ἀλέξανδρο τοῦ Γιαγκέλλονος, τὸν Μητροπολίτην Ἰωσήφ, τὸν Ἐπίσκοπον Βίλνιους Ἀδαλμπέρτο Ταμπὸρ Μπερναρντίν (Adalbert Tabor Bernardine) ὡς ὑπευθύνους τῶν πιέσεων πρὸς τὴν Ἑλένην, προκειμένου αὐτὴ νὰ ἀλλάξῃ δόγμα καὶ νὰ οἰκοδομήσῃ καθολικὰς ἐκκλησίας εἰς περιοχὰς ὅπου ἔζων μόνον ὀρθόδοξοι. Πρὸς ἀπογοήτευσιν, πάντως, τῶν παπικῶν ἡ πριγκίπισσα παρέμεινεν ὀρθόδοξος.

Τὴν αὐτὴν ἐποχὴν, τῇ συμφώνῳ γνώμῃ τοῦ ἀνωτέρω Ἀλέξανδρου, ὁ Ἰωσήφ Μπουλγαρινόβιτς, Ἐπίσκοπος ἐκ τοῦ Σμόλενσκ, ἐγένετο Μητροπολίτης καὶ ἀποδεκτὸς ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Νίφοντ (1500). Ἀμέσως ὁ νέος Μητροπολίτης ἀπηυθύνθη εἰς τὸν Πάπα ἐκφράζων τὴν ἐπιθυμίαν του νὰ συνταχθῆ μὲ τὴν Ἑνωσιν. Ὑπεστηρίζετο δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Γιαγκέλλονος, ὁ ὁποῖος ἐπρόβαλε τὸν γάμον του μετὰ τῆς ὀρθοδόξου πριγκίπισσης. Γάμον τὸν ὁποῖον εἶχεν ἀποδεχθῆ ἡ Ἁγία Ἔδρα. Ὁ Πάπας ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν Μητροπολίτην νὰ παραιτηθῆ ἐξ ὄλων τῶν ἀξιωματίων, τὰ ὁποῖα ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Πατριάρχην. Ὁ Ἀλέξανδρος VI, ἀντιθέτως πρὸς τὸν Πολωνικὸν κληρον, δὲν ἐδέχετο τὴν ἐπιστροφὴν τῶν Ρουτενιανῶν εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν. Οἱ ὁποῖοι ἠσπάζοντο, πλέον, τὸ Ρωμαιοκαθολικὸν δόγμα. Ὁ Πάπας, ὡστόσον, ἦτο ἀρνητικὸς εἰς ἀμφοτέρους. Ἐπληροφόρησεν, μάλιστα, τὸν Βασιλέα ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ δεχθῆ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του τὸν Μητροπολίτην Ἰωσήφ. Ἀφοῦ οὗτος εἶχε λάβει εὐλογίαν ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ αἰτίασις αὐτῇ τοῦ Πάπα, εὐλόγως, δὲν ἐγένετο ἀποδεκτὴ ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Κιέβου. Ἐκτοτε ἡ Καθολικὴ Ἐπισκοπὴ ἐνδιεφέρθη ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον διὰ τὴν ἰδικὴν τῆς αὐτοπραγμάτων καὶ οὐδόλως διὰ νὰ στηρίξῃ τὴν Ἑνωσιν. Οἱ δὲ καθολικοὶ Ἐπίσκοποι ἀπεσκόπουν πλέον εἰς τὸ νὰ ἐνδυναμώσουν τὴν ἐπιρροὴν των αὐξάνοντες τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀδελφότητας καὶ ὑποστηρίζοντες τὴν ἀποστολήν τοῦ Μπερναρντίν εἰς τὸν προσηλυτισμόν Ἑβραίων καὶ

Ὁρθοδόξων. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ Ἰβάν Γ' ἀπέρριψε πᾶσαν προοπτικήν ἐπιβολῆς τῆς Φλωρεντιανῆς Ἐνώσεως τὸ ἐνωτικὸν ζήτημα ἐλησμονήθη μέχρι καὶ τοῦ τέλους τοῦ XVI αἰῶνος.

Ἀπὸ τὸ 1458 ἕως τὴν Ἐνωσιν τῆς Βρέστης (1596) ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῶν ρουτενιανῶν ἐδαφῶν τοῦ Πολωνο-Λιθουανικοῦ κράτους ἠκολούθησεν αὐτόνομον πορείαν (Μητρόπολις Κιέβου – Γαλιτίας) ἀνήκουσα πνευματικῶς καὶ διοικητικῶς εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἔως καὶ τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ XVI αἰῶνος ἡ ἐξάρτησίς της περιωρίζετο εἰς μίαν τυπικὴν ἀποδοχὴν του καὶ εἰς τὰς εὐλογίας παντός νέου Μητροπολίτου ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου. Μόνον πρὸ τῆς Ἐνώσεως τῆς Βρέστης τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον προσπαθεῖ νὰ δημιουργήσῃ ἐξάρτησιν τῆς ρουτενιανῆς ἐκκλησίας τῆς Πολωνίας μεγαλυτέραν. Παρ' ὅλα αὐτὰ ἡ τοιαύτη ἔλλειψις ἐξαρτήσεως τῆς Ὁρθοδόξου Πολωνικῆς Ἐκκλησίας ἐκ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου δὲν συνωδεύετο καὶ ἀπὸ ἐνδιαφέρον ἀναπτύξεώς της ἐκ μέρους τῆς ρουτενιανῆς ἱεραρχίας. Καθὼς τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἡ Ἐκκλησία ὑπήγετο εἰς τὴν Ὑψηλὴν ἐποπτεῖαν τοῦ Βασιλέως ἢ τοῦ Μεγάλου Δουκός, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἐκ τοῦ νόμου ἐξουσίας τινὰς καὶ, ἰδιαίτερως, ἐπὶ θεμάτων ἀφορόντων τὴν ἐκλογὴν Μητροπολίτου καὶ Ἐπισκόπων. Τῶν πραγμάτων οὕτως ἐχόντων ἡ Σύνοδος τῶν Ἐπισκόπων ἐξέλεγε Μητροπολίτην, τὸν ὁποῖον ἀργότερον ἀπεδέχετο καὶ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. Ἀπὸ τὸ 1480, διὰ διαταγῆς τοῦ Βασιλέως, ἡ Σύνοδος τῶν Ἐπισκόπων ἐξέλεγε αὐτὴ τοὺς ἐκάστοτε Μητροπολίτας τῆ συμμετοχῆ τῶν λαϊκῶν. Ὅμως Βασιλεῖς καὶ λαϊκοὶ ἐκπρόσωποι δὲν συνεμορφοῦντο πάντα μὲ τοὺς κανόνας, τὴν παράδοσιν ἢ, ἀκόμη, καὶ μὲ τὰς ἀνάγκας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἀπὸ τοῦ XVI αἰῶνος ὁ Μητροπολίτης ἔφερε τὸν ἐπίσημον τίτλον «Μητροπολιτικός Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Κιέβου, τῆς Γαλιτίας καὶ τῆς Ρωσσίας». Οὗτος συχνὰ δὲν διέμενεν εἰς τὸ Κιέβον ἀλλὰ νοτιώτερον· εἰς τὸ Νοβογκρούντεκ ἢ εἰς τὸ Βίλνιους. Ἡ Μητρόπολις περιελάμβανε δέκα Ἐπισκοπάς, ἑπτὰ ἐκ τῶν ὁποί-

ων εὐρίσκοντο ἐντός τοῦ Μεγάλου Δουκάτου τοῦ Κιέβου (Πόλοτσκ, Βίτεπσκ, Σμόλενσκ – Σεβιέρ, Τσερνιχόβ – Μπράνσκ, Τούραου – Πίνσκ, Λούτσκ – Ὕστρογοσκ καὶ Βολοντίμιρ) καὶ τρεῖς εἰς τὰ ρουτενιανά ἐδάφη τοῦ στέμματος (Χόλμ – Μπέλζ, Ψέμισλ – Σάμπορ καὶ Γαλιτία). Δύο ἢ τρία ὀνόματα Ἐπισκόπων προέρχονται ἐκ τοπωνυμίων. Ἡ περιοχὴ τῆς Μητροπόλεως Κιέβου ἀρχικῶς εὐρίσκετο ἐντός τῶν ὀρίων τοῦ κράτους. Μετά, ὅμως, τὴν προσάρτησιν τῶν περιοχῶν Σεβιέρ – Τσερνιχόβ καὶ Σμόλενσκ ἀπὸ τὴν Μόσχαν, εἰς τὰς ἀρχάς τοῦ XVI αἰῶνος, ἡ Μητρόπολις τοῦ Κιέβου ἀπώλεσε τὰς Ἐπισκοπὰς τοῦ Κιέβου καὶ τοῦ Τσερνιχόβ. Τὸ 1539 ἡ Ἐπισκοπὴ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν Γαλιτία μετωνομάσθη Ἐπισκοπὴ τῆς Λεωπόλεως. Κατὰ τὰ τέλη τοῦ XVI αἰῶνος ὑπῆρχον ὀκτώ Ὁρθόδοξοι Ἐπισκοπαὶ ἐντός τῶν ὀρίων τῆς Πολωνικῆς Κοινοπολιτείας. Εἰς δὲ τὰς περιοχὰς τοῦ Στέμματος εἶχον χωρισθεῖ εἰς «ναμιέστικς» ἐνῶ εἰς τὸ Μεγάλον Δουκάτον εἰς «πρωτοτόπους» διοικήσεις. Ἀμφότεραι ὑπήκοον εἰς τοὺς νόμους τοῦ κράτους καὶ συνέβαλον ἀποφασιστικῶς εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν παροικιῶν. Μία δὲ παροικία ἦτο μία ἐνότης ὀρθοδόξου διοικήσεως. Ἡ δύναμις τῆς ὁποίας διεπιστοῦτο ἐκ τοῦ ἐπιπέδου τῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως τῆς περιοχῆς καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πιστῶν. Αἱ περισσότεραι εὐρίσκοντο εἰς τὰς ἔδρας τῶν Ἐπισκόπων καὶ τῶν «πρωτοτόπων»· (13 εἰς τὸ Πίνσκ, 12 εἰς τὸ Βίλνιους, 11 εἰς τὸ Βολοντίμιρ, 8 εἰς τὴν Λεώπολιν, τὴν Βρέστη, τὸ Καμιένιετς καὶ τὸ Ὕρους, 7 εἰς τὴν Γαλιτία καὶ τὸ Πόλοτσκ, 6 εἰς τὸ Λούτσκ, τὸ Κολομίγια, τὸ Κόβελ καὶ τὸ Γρόντο, 5 εἰς τὸ Χόλμ, τὸ Μπιέλσκ καὶ τὸ Κλῆτσκ. Ἐνῶ εἰς διαφόρους ἄλλας περιοχὰς ὑπῆρχον μία ἢ δύο δεσπόζουσαι.

Ἡ προπαρασκευὴ τῆς Συνόδου τῆς Βρέστης καὶ αὐτὴ ταύτη ἡ Σύνοδος ἐγένετο τῇ συμμετοχῇ καὶ κάποιων ἐκ τῶν Ὁρθόδοξων τῆς Πολωνικῆς καὶ Λιθουανικῆς Κοινοπολιτείας. Οἱ ὅποιοι, κατ' οὐσίαν, ἐπεδόθησαν εἰς μίαν ἀτελέσφορον συζήτησιν. Μοιραίως ὅσα διεδραματίσθησαν πρὸ καὶ κατὰ τὴν Σύνοδον ἦταν ἄνευ λόγου καὶ αἰτίας. Μετὰ τὴν Σύνοδον τοῦ Τρέντο, ἡ ὁποία

ἀφεώρα τὰ δογματικά τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἐγένετο τὸ κυρίαρχον θέμα διὰ τὴν Ἁγίαν Ἐδραν ἢ ἐνσωμάτωσις τῆς Πολωνίας εἰς τὴν Ἑνωσιν. Ἡ ἀποτυχία τῆς ἀποστολῆς τοῦ παπικοῦ λεγάτου, πατρός Antonio Possevina, εἰς τὸν Ἰβάν Δ΄, περὶ τοῦ ὁποίου ἤλπιζον ὅτι θὰ εἰσήγαγε τὴν Μόσχαν εἰς τὴν Ἑνωσιν, ὑπεχρέωσε τὴν Λατινικὴν Ἐκκλησίαν νὰ ἐπικεντρώσῃ τὰς προσπάθειάς της εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Πολωνικὴν Ἐκκλησίαν. Ἡ σύστασις τοῦ Πατριαρχείου τῆς Μόσχας τὸ 1589 ἐδημιούργησε νέαν κινητικότητα ἐπὶ τοῦ θέματος. Ἀφοῦ ἡ Ρώμη ἐφοβεῖτο ὅτι τὸ νέον Πατριαρχεῖον θὰ ἤλεγχε τὴν Ὀρθόδοξον Πολωνικὴν Ἐκκλησίαν. Οἱ Πάπαι Πίος V καὶ Κλημέντιος VIII ἀντελήφθησαν τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἑνωσιν εἰς τὴν Πολωνίαν καὶ τὸ Μέγα Δουκάτον τῆς Λιθουανίας ὡς μίαν εὐκαιρίαν διὰ τὴν ἔνωσιν Ρώμης καὶ Μόσχας. Ἡ πρωτοβουλία τῶν διαδόχων τοῦ Γρηγορίου XIII ἤνυε συνεχιστὰς εἰς τὰ πρόσωπα τῶν Στεφάνου Μπατόρι (Stefan Batory) καὶ Σιγισμούνδου Γ΄ Βάζα (Zygmunt Wasa). Ἀμφότεροι οἱ ἡγεμόνες ὑπεστήριξαν τὴν μεταρρυθμίσει τῆς Συνόδου τοῦ Τρέντο καὶ τὴν πολιτικὴν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἔναντι τῆς Ὀρθοδόξου. Ὁ νοῦτσιος Ποσεβίνος (Nuncio Possevino) ἐπεφόρτισε τοὺς Ἰησουΐτας νὰ πραγματοποιήσουν τὴν Ἑνωσιν συγκαλοῦντες Σύνοδον καὶ ζητοῦντες τὴν ὑποστήριξιν τῶν Ὀρθοδόξων ἡγεμόνων.

Ταῦτοχρόνως ἀπεδυναμώθη καὶ ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ἀφοῦ πολλοὶ καὶ σημαντικοὶ εὐγενεῖς ἠσπάσθησαν τὸν Καθολικισμόν καὶ τὸν Προτεσταντισμόν. Ἐνῶ ἡ ἐσωτερικὴ τῆς ἀποδιοργάνωσις ἐδημιούργησεν ἐκφυλιστικὰ φαινόμενα. Τοιαῦτα ἦταν ἡ ἐπιδεικτικότης τῶν ἱεραρχῶν τῆς καὶ ἡ μὴ τήρησις τῶν κανόνων ὑπ' αὐτῶν, λόγῳ τῆς ἀλλαγῆς τοῦ τρόπου ζωῆς των. Δι' ὃ καὶ οὐδόλως ἦτο παράδοξον ὅτι ἠκούοντο ἀπόψεις, κυρίως ἐκ τῶν ρουτενιανῶν Ἐπισκόπων, περὶ τῆς ὑπεροχῆς τοῦ Πάπα.

Αἱ ἀποφάσεις τῆς Συνόδου τοῦ 1549 εἶχον τεραστίαν ἐπίδρασιν καὶ ὠδήγησαν εἰς τὴν ὑλοποίησιν τῆς Ἑνώσεως. Ἡ Σύνοδος, ἀκόμη, ἔκρινεν ἔνοχον τὸν Γυδεῶν Βαλαβάνο διὰ τὴν

διαμάχην του μὲ τὴν Ἀδελφότητα τῆς Λεωπόλεως καὶ ὁ Μητροπολίτης Μιχαὴλ Ραγόζας τὸν ἀφώρισεν. Ἀποτέλεσμα τῆς ἀνωτέρω Συνόδου ἦτο καὶ ἡ ἐνδυνάμωσις τῶν Ἀδελφοτήτων ἀναφορικῶς μὲ τὴν ἰσχύν τῶν Ἐπισκόπων. Δι' ὃ καὶ οἱ δυσαρεστημένοι ἐκ τῶν ἀποφάσεων τοῦ Μητροπολίτου Κυρίλλου Τερλέτσκι Ἐπίσκοποι Βαλαβάνος τῆς Λεωπόλεως, Ζμπιρούϊσκι τοῦ Χόλμ καὶ Κοπιστένσκι τοῦ Ψέμισλ ὠργάνωσαν μίαν Σύνοδον εἰς τὸ Σόκαλ ὅπου καὶ προετοίμασαν νέον σχέδιον προσχωρήσεως τῆς ρουτενιανῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν παπικὴν. Καί, ἀκόμη, συνέταξαν μίαν ἐνωτικὴν δήλωσιν. Ὑποστηριζόμενος ἐκ τοῦ Ἀρχιγραμματέως Ἰωάννη Ζαμοϊσκι (Jan Zamoyski) ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ Λούτσκ μετέβη εἰς τὸν Μητροπολίτην Μιχαὴλ Ραγόζα μὲ τὴν πλήρη δηλωτικὴν πράξιν. Ὁ Μητροπολίτης ἔθεσε τοὺς ἀκολουθοῦντας τρεῖς ὅρους διὰ νὰ τὴν ἀποδεχθῆ: α) Τὴν ἐγγύησιν τοῦ Βασιλέως δι' ἰσότητα τοῦ ὀρθοδόξου καὶ καθολικοῦ κλήρου, β) Τὴν υπεράσπισιν τῶν ρουτενιανῶν Ἐπισκόπων ἔναντι τῶν Πατριαρχῶν καὶ τῶν ἀπεσταλμένων των καὶ γ) Τὴν τοποθέτησιν Ὀρθοδόξων ἱεραρχῶν εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν. Ἀντιπρόσωποι τοῦ καθολικοῦ κλήρου, ὑπὸ τὸν Ἐπίσκοπον τῆς Λεωπόλεως Βερνάρδο Ματσεγιόφσκι (Bernard Maciejowski), ἔλαβον ἐνεργὸν μέρος εἰς τὰς διαπραγματεύσεις αὐτάς.

Ὁ Σιγισμούνδος Γ' ἀπεδέχθη τὸ ἀνωτέρω σχέδιον μὲ ὅλας τὰς τροποποιήσεις τὰς ὁποίας ἐπέφερον ὁ Μιχαὴλ Ραγόζας· πλὴν τῶν θέσεων εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν. Καθὼς ὁ Βασιλεὺς προεφασίσθη ὅτι ἦτο ἐκτός τῶν ἀρμοδιοτήτων του νὰ λάβῃ ἀποφάσεις ἐπὶ θεμάτων τὰ ὁποῖα ἀφεῶρον τὴν Ἁγίαν Ἔδραν. Ὑπὸ τὴν πίεσιν τοῦ Βασιλέως ὁ Μητροπολίτης συνεκάλεσεν ἐκ νέου Σύνοδον εἰς τὴν Βρέστη εἰς τὰς 12 Ἰουνίου 1595. Δύο προτάσεις, ἡ μία πρὸς τὸν Πάπα Κλημέντιον VIII καὶ ἡ ἄλλη πρὸς τὸν Βασιλέα Σιγισμούνδο Γ', διευτυπώθησαν ἐκεῖ. Εἰς τὴν πρώτην οἱ ρουτενιανοὶ Ἐπίσκοποι ἠτοῦντο νὰ τεθοῦν ὑπὸ τὴν παπικὴν δικαιοδοσίαν ὑπὸ τὸν ἀπαράβατον ὅρον τῆς διατηρήσεως τῆς Λειτουργίας καὶ τῶν τελετουργικῶν τῆς Ὀρθοδοξίας. Εἰς δὲ τὴν πρότασιν πρὸς τὸν Βασιλέα οἱ συ-

ντάκται της ἐξήτουν τὴν προστασίαν καὶ τὴν ὑποστήριξιν του ὡς πρὸς τὸ θέμα τῆς Ἐνώσεως. Προηγουμένως οἱ Hipatsy Patsiey καὶ Κύριλλος Τερλέτσκι εἶχον μεταβεῖ εἰς τὴν Ρώμην ὡς πληρεξούσιοι τοῦ Βασιλέως καὶ τῶν Ἐπισκόπων. Ἄμα τῇ ἀφίξει των εἰς τὴν Ρώμην, τὸν Νοέμβριον τοῦ 1595, ἐπαρουσίασαν κείμενον ἐκ τριάκοντα δύο ἄρθρων τὸ ὁποῖον εἶχεν ἐκπονηθεῖ ὑπὸ τῆς Συνόδου ἐν εἴδει Συνθήκης διὰ τὴν ἀποδοχὴν τῆς Ἐνώσεως. Ἐζήτησαν δὲ ὑπὸ τῆς Ρώμης τὸ μὲν νὰ ἀποδεχθῆ τὴν προσχώρησίν των, τὸ δὲ νὰ σεβαστῆ τὴν θρησκευτικὴν των ἑτερότητα. Ὁ Πάπας ὤρισεν ἐπιτροπὴν, ἡ ὁποία καὶ θὰ ἐμελέτα τοὺς ὅρους τοῦ ἐν θέματι κειμένου. Ἡ ἐπιτροπὴ, ὠστόσον, ἀπεφάνθη ὅτι ἂν ἤθελον νὰ ἀνήκουν εἰς τὴν Λατινικὴν Ἐκκλησίαν δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ προβάλουν ὅρους. Οἱ ρουτενιανοὶ Ἐπίσκοποι, ἀκόμη, ἔδει νὰ ὑπακούσουν εἰς τὴν βούλησιν τοῦ Πάπα καὶ, παραλλήλως, νὰ δηλώσουν ὑποταγὴν εἰς αὐτόν. Τὴν ἰδίαν ἡμέραν ὁ Πάπας ἐξέδωκε τὸ διάταγμα «Magnus Domini et laudabilis nimis», συμφώνως πρὸς τὸ ὁποῖον ἐπληροφῶρει τοὺς καθολικοὺς περὶ τῆς προσχωρήσεως τῶν Ρουτενιανῶν εἰς τὴν Ἐνωσιν. Ἡ τελικὴ διαμόρφωσις τοῦ ὁποίου ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Τριδέντου. Τὸ κείμενον τοῦ ἐν λόγῳ διατάγματος ἐγένετο ἀποδεκτὸν ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸ 1575 ἐπὶ πατριάρχου Γρηγορίου XIII. Τὸ ἀξίωμα «extra Ecclesiam Romanam nulla salus» εἰσήχθη ὑπὸ τοῦ Πάπα Οὐρβανοῦ VIII καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸ κείμενον τῶν εὐχῶν τῶν Ἐπισκόπων διὰ τὴν Ἐνωσιν.

Μετὰ ταῦτα, λοιπόν, εἶναι φανερόν ὅτι ἡ πράξις τῆς Ἐνώσεως τῆς Ὁρθοδόξου Πολωνικῆς Ἐκκλησίας μὲ τὴν Ρώμην οὐδὲν μυσταγωγικόν εἶχεν. Ἡ Ἐνωσις περιωρίσθη εἰς μιαν νομικὴν ἐκκλησιαστικὴν πράξιν, ἡ ὁποία ἐξηρτᾶτο ὑπὸ τοῦ παπικοῦ κανόνος. Ἀπεφασίσθη, ὡσαύτως, ὅτι οἱ Ὁρθόδοξοι, οἱ ὁποῖοι ἔμενον ἐκτὸς Ἐκκλησίας πρὸ τῆς Ἐνώσεως, μόνον ἂν ἀπεδέχοντο τὴν παπικὴν αὐθεντίαν θὰ ἠδύνατο νὰ σωθοῦν. Τὸ διάταγμα εὐκρινέστατα διεσαφηνίζεν ὅτι οἱ ρουτενιανοὶ Ἐπίσκοποι ἐγένοντο ἀποδεκτοὶ εἰς τὴν Καθολικὴν

Ἐκκλησίαν, ὄχι ὡς προερχόμενοι ἐκ μίας ἀδελφῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ὡς μεμονωμένα ἄτομα τὰ ὁποῖα προσήρχοντο εἰς αὐτήν μὲ τὴν προσωπικὴν των θέλησιν. Οὐδόλως δὲ ἀνεφέρετο εἰς τὴν ἐπισκοπικὴν περὶ Ἐνώσεως ἀπόφασιν. Ἐὰν καὶ αἱ προσδοκίαι τῶν ρουτενιανῶν εὐγενῶν δὲν ὑλοποιήθησαν ἐν τούτοις συνεμορφώθησαν πρὸς τὰς ἐπιταγὰς τῆς Ρώμης.

Μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν τῶν ρουτενιανῶν ἱεραρχῶν εἰς τὸν Πάπα ὁ τελευταῖος αὐτὸς ἀπέστειλεν ἐπιστολάς εἰς τὸν Βασιλέα καὶ εἰς τοὺς Λατίνους Ἐπισκόπους ζητῶν νὰ βοηθήσουν τοὺς ρουτενιανούς Ἐπισκόπους νὰ συγκαλέσουν ἐνωτικὴν Σύνοδον. Συμφωνῶν πρὸς τὸ Ἐνωτικὸν σχέδιον ὁ Σιγισμούνδος Γ' Βάβα προέτρεψε, διὰ διακηρύξεώς του εἰς τὰς 14 Ἰουνίου 1596, τὸν κλῆρον καὶ τοὺς πιστοὺς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας νὰ συγκαλέσουν Σύνοδον διὰ τῆς ὁποίας θὰ συνωμολογεῖτο ἡ ἔνωσις τῆς Ὀρθοδόξου καὶ Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Εἰς τὰς 21 Αὐγούστου ὁ Μητροπολίτης Ραγόζας ὤρισε τὴν Σύνοδον τῆς Βρέστης διὰ τὰς 6 Ὀκτωβρίου 1596. Ἡ ἀναγγελία τῆς Συνόδου προεκάλεσε τὰς ἀποδοκίμασίας τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Μελετίου Πηγαῖ, τοῦ Ἐξάρχου του Κυρίλλου Λουκάρεως, τοῦ Πρωτοσυγκέλου τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως Νικηφόρου καὶ πολλῶν ἄλλων ἐκ τοῦ Ὀρθοδόξου κλήρου καὶ τῶν πιστῶν. Εἰς τὴν ἐπιστολὴν του πρὸς τὸν πρίγκιπα Ὁστρογκ (Ostrog) τὴν 30 Αὐγούστου 1596 ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Μελέτιος Πηγαῖ ἐκάλει πάντας τοὺς Ὀρθοδόξους κληρικούς καὶ λαϊκοὺς νὰ ἀπορρίψουν τὴν Ἐνωσιν. Ἀντιθέτως, ἡ ὀρθόδοξος μερίς ἢ ὁποῖα ἀπέρριπτε τὴν Ἐνωσιν, ἤτοι οἱ ἀνθενωτικοί, ἀπεφάσισε νὰ ζητήσῃ ἐκ τοῦ Βασιλέως τὴν σύγκλισιν μίας ἄλλης Συνόδου μὲ τὴν συμμετοχὴν τοῦ Ἐξάρχου Νικηφόρου. Ὁ Βασιλεὺς, εἰς αὐτὴν τὴν Σύνοδον, ἔστειλε τοὺς ἐκπροσώπους του· δηλαδή τοὺς παπικούς λεγάτους καὶ τοὺς Ἰησουῖτας. Μεγάλον μέρος ἐκ τῶν ρουτενιανῶν Ἐπισκόπων ἔλαβε μέρος εἰς αὐτὴν τὴν προ-ἐνωτικὴν Σύνοδον. Καὶ ἐλάχιστοι ἐκπρόσωποι τοῦ ὀρθοδόξου κλήρου καὶ λαοῦ.